

NA SPRÁVNNOU CESTU!

SRPEN 2018

MAGAZÍN TÝMŮ PRO MLÁDEŽ

EDITORIAL

Vážené členky, vážení členové a ostatní přátelé týmů pro mládež,

dostává se vám do ruky první číslo magazínu s názvem Na správnou cestu!, jehož obsah pro vás vytváří projektový tým a jehož hlavním úkolem je sdílení dobré praxe. V každém čísle proto najdete aktuální zprávy soudních okresů, ve kterých naši koordinátoři působí. První číslo jsme věnovali týmu jako takovému. V rámci rubriky ROZHOVOR jsme vyzpovídali odbornou vedoucí projektu Kamila Špejrovou, která nám přiblížila, jak je optimální role týmů pro mládež a jak se jejich pojetí liší v závislosti na lokalitě nebo na tom, kdo je jejich organizátorem.

Metodička Zdeňka Kučná se ve svém textu věnuje charakteristice týmů tak, jak je realizuje v současnosti Probační a mediální služba, a přibližuje také její předchůdce, a to až už zahraniční, nebo tuzemské. Magazín jsme vyrobili pro vás a budeme rádi, když i vy přepěte do debaty o jeho další podobě. Jakékoliv připomínky k obsahu, návrhy na další témata nebo pravidelné rubriky posílejte editorce nebo místně působícímu koordinátorovi. Při tvorbě dalších čísel na ně bude brán maximální zřetel.

Za celý projektový tým vám přejí příjemné čtení a příjemný zbytek léta,

Zuzana Orságová
editorka magazínu
projektová manažerka

NA SPRÁVNNOU CESTU!

magazín týmů pro mládež
Číslo 1
datum vydání 22. srpna 2018
editor: Zuzana Orságová
zorsagova@pms.justice.cz

Dobrá praxe z brněnského regionu aneb Jak funguje Tým pro mládež Brno-venkov

ONDŘEJ IPSER

koordinátor týmu pro mládež Brno-venkov

Tým pro mládež Brno-venkov funguje s krátkým přerušením již od roku 2013. Původně se ustavil v rámci projektu Probační a mediální služby s názvem „Na správnou cestu!“, který předcházela projektu současnému s pořadovým číslem II.

Za pět let svého fungování se Tým poměrně výrazně obměnil personálně, avšak v jeho jádru zůstávají stále tytéž organizace. Delegovaní zástupci již považují své členství v Týmu za součást svého působení v regionu a mnohdy sami přinášejí na jednání svá témata. Lze tedy konstatovat, že Tým už nestojí pouze na jednotlivcích a že účast zapojených organizací nijak neovlivňuje poměrně vysoká fluktuace, která s některými posty zapojenými do fungování Týmu souvisí.

V navazujícím projektu Probační a mediální služby coby koordinátor Týmu vnímám, že členové si už dávno na Tým „pouze“ nepřivýkají, ale že chtějí využívat i jeho potenciál. Jednání Týmu má nyní už svoji zaběhnutou strukturu, ve které nechybí na začátku aktuality, pozvánky na odborné události či zajímavosti z organizací. Další obsah jednání si pak určují členové sami dle svých vlastních preferencí.

Za zmínku určitě stojí vydařená setkání u kulatých stůlů, kdy na

Týmy pro mládež mohou do regionů přinášet pozitivní změny

Úspěch týmů pro mládež je přímo závislý na ochotě a entuziazmu jejich členů. A namotivovat členy týmů, kteří jsou vytížení jinými pracovními povinnostmi, aby se na problémy podívali v širším kontextu a následně se podíleli na jejich řešení, je zase největším úkolem koordinátora,” říká v rozhovoru Kamila Špejrová, vedoucí projektu Na správnou cestu! II

Projekt Na správnou cestu! II navazuje na projekt, kde jsi zastávala pozici projektové manažerky. Čím byla „jednička“ specifická a co a kdo vůbec stál za nápadem realizovat tým pro mládež pod taktovkou Probační a mediální služby?

Na počátku realizace projektu Na správnou cestu! jsme jen odhadovali, jak se nám podaří projektové záměry naplnit. Spoustu věcí – organizačních i odborných – jsme řešili za pochodu a učili jsme se průběžně, jak k různým situacím přistupovat. Největší rozdíl oproti navazujícímu projektu byl asi ten, že na počátku jsme si opravdu nedovedli představit, jak se nám bude dařit, kolik která aktivita bude stát úsilí... Na konci projektu jsme, myslím, sami byli překvapeni, že se nám podařilo splnit vše, co jsme si na počátku předsevzali.

Pokud bych se měla vrátit k otázce, tak základní vize projektových aktivit přinesla současná ředitelka PMS Andrea Matoušková, která v prvním projektu působila jako odborná vedoucí. A cílem aktivity zaměřené na tým pro mládež je pak standardizovat jejich činnost a zefektivnit tak fungování týmů.

Znamená to tedy, že týmy nejsou specifické pouze probačnické, ale že fungují také na jiných organizačních základech?

Ta praxe je skutečně různá a ve většině lokalit také podstatně starší než oba projekty. Týmy pro mládež vede v mnoha regionech České republiky již více než 10 let některý z našich kolegů probačních úředníků, specialistů na mládež, v některých regionech je vedou například i kolegové ze sociálních odborů městských úřadů nebo neziskových či školských zařízení. V těchto případech činnost koordinátora ukončávají nad rámec svých běžných pracovních povinností. V některých lokalitách je činnost týmu navázaná na Systém včasné intervence, někde jsou pak týmy zaměřeny kauzisticky, někde koncepčně, různá je také četnost setkávání – od setkání jednou za rok až po pravidelná jednání třeba šestkrát

ročně. Podobně různorodé je také jejich složení.

Pro náš projekt je z hlediska týmu hlavním úkolem tuto praxi sjednotit a ukázat, že jasné vymezená pozice koordinátora s dostatečným časovým prostorem pro práci je pro posouvání týmových aktivit a realizaci vhodných opatření v lokalitě nezbytná.

Jak se probačkové týmy pro mládež liší od ostatních pracovních skupin věnovaných mládeži? Jaký je jejich specifický přínos?

Velká část různých pracovních skupin působí na úrovni města nebo obce s rozšířenou působností nebo na úrovni kraje. Myslím, že naše týmy jsou mimo jiné specifické tím, že se zaměřují na území celého soudního okresu. Často se tak daří díky podrobnému zmapování situace v okrese zvýšit dostupnost potřebných služeb v jeho odlehlejších částech.

V týmech pro mládež jsou kromě zástupců měst, obcí, školských zařízení, neziskových organizací, PMS a dalších angažováni také soudci, státní zástupci a policisté specializovaní na agendu dětí a mladistvých. Daří se tak propojovat sociální a trestněprávní oblast. Vzájemná informovanost pak přispívá nejen ke správnému zacílení preventivních aktivit, ale pomáhá i orgánům činným v trestním řízení využívat dostupné možnosti při rozhodování a zefektivnit trestní řízení.

Může fungování týmu na půdorysu soudního okresu přinášet i nějaká úskalí?

Samozřejmě ano – v každém soudním okrese je několik obcí s rozšířenou působností, které mají své samosprávné orgány, městskou policii atp. Problématické jsou ohrožené děti a mládež řeší v rámci své územní působnosti. Není jednoduché přimět všechny, aby se scházeli v širším plénu a řešili i problémy, které se jich na první pohled tolik netýkají.

Důležitá je i role koordinátora týmu. Co všechno spadá do jeho kompetence?

Koordinátor je vlastně hlavním motorem týmu, drží jeho agen-

du a mezi jednotlivými setkáními posouvá týmem navržená opatření dál. Oproti ostatním členům na to má více prostoru, který plyne z jeho celého úvazku. Koordinátor také uktvuje tým pro mládež v lokalitě, monitoruje dostupné služby a institucionálně zachycenou kriminalitu mládeže. Vzdělává se v projednávaných tématech tak, aby mohl diskusi na týmu vést a žádoucím způsobem usměrňovat. Z naší dosavadní zkušenosti se ukazuje, že je skutečně důležité, aby někdo měl na věci týmu oficiálně vyhrazený čas.

Co konkrétně vnímáš jako největší úspěch v rámci fungování týmů?

Za největší úspěch považuji to, že ve všech regionech, kde koordinátoři tým pro mládež působí, se často daří měnit věci k lepšímu bez dalších jednorázových investic (např. z evropských projektů) – za využití stávajících dotačních titulů nebo organizačních opatření – např. když potřebnému rozšíření stávající sociální služby pomohla ochota starosty města z okrajové části regionu zprístupnit kancelář úřadu pro možnost terénní práce i v této části regionu.

Jinými slovy úspěch týmů pro mládež je přímo závislý na ochotě a entuziazmu jejich členů. A namotivovat členy týmů, kteří jsou vytížení jinými pracovními povinnostmi, aby se na problémy podívali v širším kontextu a následně se podíleli na jejich řešení, je zase největ-

Projektový tým (foto Zuzana Orságová)

ším úkolem koordinátora. Podpora multidisciplinární spolupráce v oblasti kriminality mládeže je zanesena i v Konceptu rozvoje probace a mediace do roku 2025, která byla loni schválena. Uvažuje se o nějaké podobě pokračování týmů?

Jedním z úkolů vyplývajících z Konceptu je zajistit ve spolupráci s MPSV a dalšími rezorty rozvoj týmů pro mládež. Nyní jsme na počátku jednání a hledání možných cest, jak využít dlouholeté zkušenosti s vedením týmů pro mládež, zkušeností z projektů PMS i MPSV a Systému včasné intervence.

Co bys vzkázala těm, kteří týmy v regionech tvoří? Ať už jsou to členové, koordinátoři, hosté...

Popřála bych všem hodně trpělivosti, protože ne vždy ten nejrychlejší a nejjednodušší nápad je ten nejlepší. Vždy je nutné zmapovat region, služby, potřeby a zdroje v něm a dobře zvážit, kterým směrem nasmerovat síly. A aby byly dobré nápady dotaženy do úspěšného konce, je potřeba jím věnovat hodně času a úsilí. Když se to ale podaří, myslím, že všichni členové našich týmů a jejich spolupracovníci si zaslouží užít si ten správný pocit z dobře vykonané práce, jejíž výsledky se pak v tom ideálním případě ukáží v regionu dlouhodobě.

Zuzana Orságová

O Týmu pro mládež v Olomouci

BARBORA SKOUPILOVÁ

koordinátorka týmu pro mládež Olomouc

Tým pro mládež v Olomouci je zastoupen jednotlivými obcemi s rozšířenou působností, a to konkrétně Olomoucí, Šternberkem, Litovlí a Uničovem. V uplynulém roce 2017 se Tým setkal čtyřikrát a věnoval se například tématu, jako jsou **kyberprostor, závislostní chování či šikana**. Realizovali jsme také mnitými zaměřené na lokální potřeby jednotlivých obcí s rozšířenou působností, kde se zjistěné potřeby výrazně prolínaly. Konkrétně se jednalo především o **rozšíření sociálních služeb, ať už v oblasti primární prevence, nebo v oblasti navazujících služeb**.

V prvním čtvrtletí roku 2018 byla činnost věnována podrobnému mapování psychologických a psychiatrických služeb v soudním okrese Olomouc. Proběhla celá řada setkání s odborníky poskytujícími podporné služby rodinám a dětem. Cílem je vytvořit aktuální on-line databázi těchto služeb, která bude doplněna o informace,

jako je například **přijetí nového klienta, specializace aj.** Dalším cílem Týmu je efektivně propojit činnost pracovníků OS-POD se subjekty, které poskytují psychologickou a psychiatrickou péči. Výstěním této iniciativy bude setkání se zástupci Asociace klinických psychologů, psychiatrů, zástupců školských zařízení a pracovníků OSPOD z místních samospráv. Účelem tohoto setkání bude vyjasnění kompetencí, pravomocí a nastavení efektivní spolupráce ve prospěch rodiny a dětí.

V dalším období dojde také ke zmapování programu a konkrétních realizátorů programů primární prevence rizikových jevů u dětí a mládeže, a to například různých oborů a institucí.

Nabídka vzdělávacích setkání bude rozšířena pro školní metodické skupiny, tématu budou zaměřena na sebespokozování, poruchy příjmu potravy nebo na agresivitu rodičů či žáků.

Bilanční zpráva z Plzně:

Tým pro mládež v roce 2017

KLÁRA VYLETOVÁ

koordinátorka týmu pro mládež Plzeň-město

V rámci podpory spolupráce organizací a institucí pracujících v oblasti prevence kriminality dětí a mládeže v okrese Plzeň-město jsme pokračovali v nastaveném setkávání Týmu pro mládež. Tato jednání proběhla čtyřikrát. Od 1. listopadu nastoupila do funkce nová koordinátorka Klára Vyletová. Dále se konala pravidelná kauzistická setkávání specialistek na mládež PMS a kurátorů pro mládež za účelem sdílení dobré praxe.

Tým pro mládež Plzeň-město společně s Odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení a Odborem školské mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Plzně spolupracoval organizací setkání se zástupci ředitelů ZŠ a školních metodických skupin.

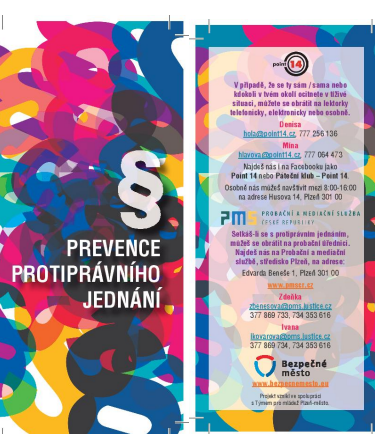
Toto jednání se uskutečnilo 5. 6. 2017, jeho hlavním tématem byla protidrogová prevence.

V roce 2017 byl v nízkoprahových zařízeních v Plzni a dále v dětském diagnostickém ústavu a středisku výchovné péče realizován projekt „Prevence protiprávního jednání“.

Výstupem tohoto projektu byl plakát s názvem „Jak si zkomplikovat život“. V rámci programu zaměstnávání mladistvých

pachatelů za účelem náhrady škody byla vytvořena pracovní skupina ve složení zástupců OSPOD, Probační a mediální služby, okresního soudu, úklidové firmy Čistá Plzeň a Úřadu práce ČR, kde vznikla závazná pravidla pro spolupráci.

Konkrétními palčivými tématy pro rok 2017 se stala kriminalita dětí spojená s internetem a sociálními sítěmi, podpora a zefektivnění systému ústavní výchovy, psychiatrické diagnózy u dětí a dětské oběti trestných činů.

Leták k programu Prevence protiprávního jednání

Co to znamená, dát se „Na správnou cestu! II“? Jak vznikaly a co je v českém prostředí cílem týmů pro mládež?

ZDĚNKA KUČNÁ

metodička koordinátorů týmů pro mládež

Pod názvem „Na správnou cestu! II“ se skrývá navazující projekt Probační a mediální služby ČR, který se ve své historii inspiroval činností týmů pro mládež ve Velké Británii (tzv. **Youth Offending Teams** (YOT) a **Youth Offending Services** (YOS)). V našich podmínkách pak projektem „Na správnou cestu!“ (2012–2015), což byl předchůdce současného projektu, který navazoval na pilotní projekt Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s názvem **Systém včasné intervence**. Součástí projektu „Na správnou cestu! II“ jsou kromě týmů pro mládež také další aktivity zaměřené na rozvoj inovativních způsobů řešení kriminality dětí a mladistvých, a to zejména **rodinné skupinové konference a program Proti násilí**.

Cílem klíčové aktivity týmů pro mládež je rozvoj multidisciplinární spolupráce v oblasti práce s ohroženými dětmi a mládeží a zavedení nového programu krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů.

V rámci projektu je podporován rozvoj týmů pro mládež v deseti lokalitách, v nichž působí koordinátoři týmů pro mládež. Ve čtyřech soudních okresech, ve kterých působí koordinátoři již v předchozím projektu, konkrétně jsou to lokality **Brno-venkov, Náchod, Opava a Plzeň**, je činnost týmů nově rozšířena o aktivitu zaměřenou na vytvoření programu zaměstnání mladistvých pachatelů. V dalších šesti nově zapojených soudních okresech je šířena dobrá praxe týmů pro mládež z předcházejícího projektu, a to zavedením nové pozice ko-

ordinátora a využitím všech zkušeností z již fungujících lokalit. Zde se jedná o následující okresy: **Česká Lípa, Jeseník, Praha 9, Olomouc, Šumperk a Žďar nad Sázavou**.

Prostřednictvím nově zaváděného specifického programu krátkodobého zaměstnání mohou mladiství pachatelé získat finanční prostředky na úhradu škody, která vznikne, když se dopustí protiprávního jednání. Smyslem je umožnit těmto pachatelům větší uvědomění si následků svého jednání, kdy se domnívám, že osobní angažovanost mladistvých pachatelů může být velmi silným motivačním prvkem při předcházení opětovného páchání provinění.

a aby byl pro školy dobře dostupný. Možnost čerpaní dotací není zatím školami příliš využívána (některé školy zpracovávají projekty a neuspěly – uvítaly by proto pomoc a radu, jak požádat, aby byly úspěšné – ostatní to logicky odradilo). Z řad Policie ČR pak přišla jedna dobrá zpráva: V současné době podávala žádost na Ministerstvo vnitra ČR, chtějí by uspořádat semináře ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci a projektem E-bezpečí a nabídnout je školám. Finanční prostředky k zajištění primární prevence je možné získat také z dotací kraje.

Tým pro mládež v této otázce navrhuje rozjet **kauzistický projekt od září 2018 na třech vybraných školách a poté vyhodnotit, jaký měly semináře efekt, a dle úspěšnosti projektu rozšířit i do dalších škol**.

Z našeho úhlu pohledu je zkrátka potřeba, aby primární prevence a péče o bezpečné klima ve škole i ve třídě byla pedagogy vnímána jako běžná součást jejich každodenní práce.

Českolipský tým pro mládež v roce 2017 analyzoval různé typy rizikového chování mladých, v roce 2018 pokračuje s tématem dětí s psychiatrickou diagnózou

MILENA NOVÁKOVÁ

koordinátorka týmu pro mládež Česká Lípa

Klíčovými tématem loňského roku při jednání členů Týmu pro mládež byla analýza aktuální situace v regionu v oblasti užívání omamných a psychotropních látek. Tým si při svých setkáních potvrdil, že bez součinnosti s rodinou a blízkými lze mladé lidi užívající drogy jen těžko motivovat ke změně. Důležitá je také prevence cílená na změnu životních postojů jednotlivce.

Následovalo vytvoření letáku v cizojazyčných mutacích – konkrétně v mongolštině a vietnamštině – s informacemi k povinné školní docházce dětí cizinců žijících na našem území.

Letáky jsou využívány sociálními a školskými pracovníky při řešení problematických situací v rodinách cizinců.

Z výstupů Analýzy kriminality mládeže našeho okresu za období 2013-2016 lze vyčíst mírný nárůst výskytu páchání činů jinak trestných dětí mladšími 15 let. Výskyt se konkrétně zvýšil z 1,1 v roce 2013 na 1,5 činu jinak trestného spáchaného dítětem ve věku do 15 let v roce 2016 v přečtu na 1000 obyvatel této kategorie v regionu. Zvýšení lze pozorovat i v Libereckém kraji, kde v roce 2013

Setkání týmu k tématu Návykové látky a mládež (foto M. Nováková)

bylo dětní spácháno 0,8 činu jinak trestného a v roce 2016 již 1,0 činu jinak trestného na 1000 obyvatel shodné věkové kategorie. V rámci ČR se tato hodnota drží stále na 0,8 činu jinak trestného na 1000 nezletilých. Nejčastějšími vědní krádeží jsou násilné trestné činy. Tým pro mládež mimo jiné organizuje pravidelná setkání pedagogů s odborníky, např. s policisty na téma kyberšikany, se soudními a státní zástupkami byla diskutována trestní odpovědnost dětí a mladistvých. Té-

ma „Návykové látky a mládež“ bylo rozebíráno s Národním protidrogovým centrálním OSKPV Policie ČR. Pro letošní rok je hlavním tématem práce s dětmi s psychiatrickou diagnózou například spektrem zapojených organizací, v dubnu proběhlo setkání členů Týmu s dětskou psychiatrickou MUDR. Marcelou Cupovou a vzájemně byly vyjasňovány hranice léčby, prevence a podpory rodin s dětmi s psychiatrickými diagnózami.

Členové týmu ve Žďáře nad Sázavou ocenili preventivní představení Dychej! a chtějí se dále věnovat systému inkluzivního vzdělávání

PETRA SVOBODOVÁ

koordinátorka týmu pro mládež Žďár nad Sázavou

Začátek roku 2018 jsme věnovali úspěchům roku loňského a rozhodli jsme se předat Ocenění za počín roku úspěšnému projektu, představení Dychej! Přidal se k nám také zástupce Městského úřadu ve Žďáře nad Sázavou, pan místostarosta Josef Klement a ze Školského odboru paní Irena Machová. Osobence paní uchová. Inscenace je určena osmým a devátým ročníkům základních škol a jejím ústředním tématem jsou manipulace a šikana, přičemž členové Týmu pro mládež se stali patrony tohoto představení.

S kladnou zpětnou vazbou se setkala prezentace Analýzy kriminality mládeže na Pracovní skupině pro řešení sociálně patologických jevů ve Žďáře nad Sázavou (funguje při MěU). V Plánu činnosti této pracovní skupiny se počítá se spoluprací s Týmem pro mládež i v budoucnu.

Jako zástupce Týmu jsem byla přizvána k jednání, které organizoval vedoucí Sociálního odboru na MěU ve Žďáře nad Sázavou Petr Krábek. Účelem setkání bylo plánování tvorby konceptu protirodinné politiky. Dále jsme zaktualizovali Sez-

nam dětských psychologů a psychiatrů v okrese Žďár nad Sázavou a novou verzi distribuovala všem členům Týmu. První setkání Týmu pro mládež v roce 2018 proběhlo 9. února v prostorách Hasičského záchranného sboru, stanic Žďár nad Sázavou. Odborným vstupem příslušní zástupci organizace Popálky o.p.s., která pracuje s opálenými dětmi a jejich rodinami.

Další setkání se uskutečnilo 13. dubna na ZŠ Leandra Čecha

Setkání týmu v prostorách HZS (foto archiv Petry Svobodové)

Tým pro mládež Praha 9 je v polovině druhého roku svého působení, čas věnoval hlavně primární prevenci ve školách a příručce pro kurátory

ZUZANA ORSÁGOVÁ

koordinátorka týmu pro mládež Praha 9

Skupina odborníků v oblasti kriminality mládeže je v polovině druhého roku spolupráce. Mezi řešenými tématy se objevila kyberšikana, ale například i potřeba zlepšení dialogu se školami a optimalizace podmínek pro práci školních preventivních týmů.

V uplynulém roce proto Tým navázal spolupráci s odbory

školské, se kterými se shodnul na potřebě supervizi pro ředitele škol. Posledním řešeným tématem v rámci týmu se stala metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež, vnímaná v mnoha ohledech jako kontroverzní. Stále také platí, že dostupné statistiky ke kriminalitě mládeže v České republice setr-

vale klesají, přičemž tento vývoj je patrný i v lokalitě hlavního města a také na úrovni městského obvodu Praha 9. Data nespolehlé nezachycují všechno a spíše se postupně proměnou životního stylu mladých tak dochází i k proměně charakteru problémů, do kterých se mohou dostat.

Tým proto bude i v nadcházejícím období hledat cesty, jak podpořit prevenci ve školách a jak v praxi zachytit co nejvyšší počet mladých lidí, kteří se dostali do problémů, a doprovodit je v návratu do normálního života.

Evropská unie Evropský sociální fond Operační program Zaměstnanost

Projekt „Na správnou cestu! II“
CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002236

PMS PROBAČNÍ A MEDIÁLNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.